

UZASADNIENIE

W pozwie z 23 stycznia 2017 r., skierowanym przeciwko (...) .U. S.A. w W., S. S. i małoletni A. Z. (1) wnieśli o zasądzenie następujących kwot: 150.000 zł zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 25 listopada 2016 r. do dnia zapłaty na rzecz S. S., 100.000 zł zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 25 listopada 2016 r. na rzecz A. Z. (1), 100.000 zł odszkodowania w związku ze znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej powódki wraz z odsetkami od 23 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty na rzecz S. S., po 500 zł miesięcznie renty wyrównawczej na rzecz A. Z. (1), płatnych do 10 dnia każdego miesiąca, począwszy od sierpnia 2016 r. do rąk jego matki wraz z odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat oraz zasądzenie od pozwanego odrębnie na rzecz każdego z powodów zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. (pozew – k. 2-12)

Pozwany wystąpił o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od każdego z powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, według norm przepisanych. Pozwany zakwestionował żądania powodów co do zasady, jak i co do wysokości. (odpowiedź na pozew – k. 60-65)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 17 lipca 2016 r. około godziny 22:00 na drodze łączącej miejscowości P. i L. w miejscowości W. doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego śmierć poniósł P. Z. – partner S. S. i ojciec A. Z. (1). Kierujący samochodem osobowym marki B. (...) o nr rej. (...) – A. K., nie dostrzegając ciała leżącego na jezdni pieszego – P. Z., najechał na nie, a następnie odjechał z miejsca zdarzenia. P. Z. doznał obrażeń skutkujących zgonem na miejscu zdarzenia. W chwili wypadku nie występowały żadne opady atmosferyczne, asfaltowa nawierzchnia drogi była sucha. Według pomiarów temperatura powietrza wynosiła 16°C. Administracyjne ograniczenie prędkości jazdy na przedmiotowym odcinku jazdy wynosiło 90 km/h. (okoliczności bezsporne, zeznania świadka A. K. – k. 212-213, adnotacja 00:11:28, 00:22:47, 00:34:15, kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu – k. 16)

Przyczyną wypadku było niewłaściwe zachowanie się pieszego P. Z., który stworzył sytuację zagrożenia w ruchu drogowym, skutkującą zaistnieniem zdarzenia. Będąc ubrany niezgodnie z przepisami, po znalezieniu się na jezdni nie kontynuował ruchu, ale zatrzymał się i nie ustąpił pierwszeństwa jadącemu samochodowi.

Zachowanie kierującego samochodem A. K. było prawidłowe i nie naruszył on zasad ruchu drogowego. Poruszał się z dopuszczalną prędkością, tj. 40 km/h na rzeczonym odcinku drogi z włączonymi światłami mijania. Długość drogi hamowania, jak i omińnięcia pieszego w odniesieniu do możliwości spostrzeżenia jego obecności na jezdni wskazuje, że kierujący nie miał technicznych możliwości uniknięcia najechania na pieszego. Kierowca nie widział przeszkody leżącej na drodze, zatem nie było powodów dla których miałyby pojawić się szczególna ostrożność po jego stronie. (opinia biegłego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego – k. 124-134, uzupełniająca opinia biegłego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego – k. 176-180, ustna opinia uzupełniająca biegłego z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego – e.protokół, k.225 v, adnotacja 00:07:09)

U P. Z. oznaczone we krwi 3,80 promile i w moczu 4,95 promile alkoholu etylowego stanowią, że w chwili śmierci P. Z. był nietrzeźwy w stanie ciężkiego zatrucia alkoholem. Osoby, u których stężenie alkoholu we krwi i moczu znacznie przekracza trzy promile znajdują się w fazie stuporu charakteryzującego się apatią, bezwładnością, niezdolnością chodzenia i stania, porażeniem zwieraczy, śpiączką lub osłupieniem lub też już w fazie śpiączki, kiedy to występuje śpiączka, zanieśnienie czucia i odruchów, obniżenie ciepłoty ciała, zaburzenia krążenia i oddychania. Przy tych stężeniach obserwuje się już zatrucia śmiertelne.

P. Z. bezwładnie leżał na drodze niewykłuczone, że będąc w śpiączce. W tym stanie nie miał on żadnej możliwości obronnego zareagowania na nadjeżdżający samochód.

Stwierdzone u P. Z. obrażenia powstały w wyniku przejechania kołem/kołami przez ciało, a nie najechania, czyli uderzenia przednią częścią samochodu w pieszego znajdującego się w pozycji stojącej.

Charakter i rozległość obrażeń stwierdzonych u P. Z., w tym zgniecenie głowy, klatki piersiowej i brzucha nie dawały żadnych szans na przeżycie nawet, gdyby pomoc została udzielona natychmiast oraz niezależnie od szybkości z jaką pojazd by się poruszał. (opinia biegłego z zakresu medycyny sądowej – k. 158-163, uzupełniająca opinia biegłego z zakresu medycyny sądowej – k. 200-201)

W związku ze zdarzeniem z dnia 17 lipca 2016 r. prowadzono postępowanie karne, które postanowieniem Prokuratury Rejonowej w Brzezinach z dnia 29 marca 2017 r., utrzymanym w mocy postanowieniem Sądu Rejonowego w Brzezinach z dnia 26 czerwca 2017 r., umorzono śledztwo w sprawie niniejszej. (postanowienie – k. 328 załączonych akt śledztwa 1Ds 383/16 do akt niniejszej sprawy)

S. S. była partnerką zmarłego P. Z. od ponad 4 lat. Para znała się od ponad 12 lat. W chwili śmierci P. Z., S. S. spodziewała się jego dziecka. Para planowała wspólne zamieszkanie po narodzinach dziecka. (wyjaśnienia informacyjne powódki potwierdzone jej zeznaniami – e.protokół, k. 114 v-115, adnotacja 00:02:57, 00:26:16, 00:30:01; e.-protokół, k. 226, adnotacja 00:15:43, zeznania świadka I. B. – e.protokół, k. 115 v., adnotacja 00:38:01, zeznania świadka T. Ł. – e.protokół, k. 116, adnotacja 00:45:55, zeznania świadka J. T. – e.protokół, k. 117, adnotacja 01:28:40, zeznania świadka H. Z. – e.protokół, k. 117 v., adnotacja 01:41:59)

W trakcie znajomości S. S. nie pracowała. Znajdowała się na utrzymaniu rodziców, z którymi mieszkała oraz korzystała z pomocy finansowej P. Z., czasem podejmowała prace sezonowe. (wyjaśnienia informacyjne powódki potwierdzone jej zeznaniami – e.protokół, k. 114 v-115, adnotacja 00:02:57; e.-protokół, k. 226, adnotacja 00:15:43)

P. Z. troszczył się o S. S. w czasie ciąży, zapewnił prywatną opiekę medyczną, opłacał wizyty lekarskie oraz badania. Cieszył się na narodziny dziecka. (wyjaśnienia informacyjne powódki potwierdzone jej zeznaniami – e.protokół, k. 114 v-115, adnotacja 00:02:57, 00:26:16; e.-protokół, k. 226, adnotacja 00:15:43, zeznania świadka T. Ł. – e.protokół, k. 116, adnotacja 00:45:55, zeznania świadka J. T. – e.protokół, k. 117, adnotacja 01:31:47, zeznania świadka H. Z. – e.protokół, k. 117 v., adnotacja 01:41:59)

S. S. dowiedziała się o śmierci P. Z. od jego siostry. Nie mogła zająć się organizacją pogrzebu z uwagi na ciążę. Cierpiała na skoki ciśnienia i omdlenia. Pogrzeb przygotowała matka zmarłego P. Z.. (wyjaśnienia informacyjne powódki potwierdzone jej zeznaniami – e.protokół, k. 114 v-115, adnotacja 00:02:57; e.-protokół, k. 226, adnotacja 00:15:43)

P. Z. był zatrudniony w (...) etatu. Wynagrodzenie otrzymywał według indywidualnej stawki godzinowej. (świadcstwo pracy – k. 32, zeznania świadka P. C. – e.protokół, k. 116, adnotacja 00:59:15, 01:19:20)

W dniu 18 sierpnia 2016 r. na świat przeszedł A.. (odpis skrócony aktu urodzenia – k. 48 sporządzonego w dniu 4 listopada 2016 r., raport z badań DNA – k. 17-25)

Aktualnie S. S. samotnie wychowuje syna. Utrzymuje się ze świadczeń socjalnych w łącznej kwocie ok. 1.300 zł miesięcznie. Nadal prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z rodzicami. Wraz z synem odwiedza matkę zmarłego. Nie korzystała ze wsparcia psychologicznego ani psychiatrycznego. (zeznania powódki – e.protokół, k. 226, adnotacja 00:16:05, 00:20:21, 00:21:58)

W momencie wypadku pojazd sprawcy ubezpieczony był w zakresie polisy OC w P., nr polisy (...). Od 1 stycznia 2016 r. oddział C. P. w Polsce został przejęty przez Towarzystwo (...) S.A. (okoliczności bezsporne)

S. S. i A. Z. (2) zgłosili szkodę pismem z dnia 23 sierpnia 2016 r. Pismem z dnia 24 listopada 2016 r. Towarzystwo (...) S.A. odmówiło wypłaty zadośćuczynienia. (pismo – k. 27-28, pismo – k. 29)

Sąd dokonując ustaleń faktycznych oparł się na powołanych wyżej dowodach.

W zakresie wiadomości specjalnych Sąd posiłkował się opiniami biegłych z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego oraz medycyny sądowej, którzy w sposób rzetelny i spójny wyjaśnili wszelkie wątpliwości dotyczące zdarzenia z dnia 17 lipca 2016 r., nadto biegle wydali opinie uzupełniające oraz ustne opinie uzupełniające będące konsekwentną kontynuacją opinii zasadniczych.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka P. M., jako nie istotny z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszego. Dalsze wnioski dowodowe powodów także nie zasługiwały na uwzględnienie, ponieważ zmierzały jedynie do przedłużenia postępowania, wobec ustalenia istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy faktów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zdarzeniem, z którego powodowie wywodzili swoje roszczenie, był wypadek komunikacyjny, do którego doszło w dniu 17 lipca 2016 roku, w przebiegu którego, na skutek przejechania przez kierującego A. K., poniósł śmierć P. Z. – partner i ojciec powodów.

W sprawie bezspornym było, iż pojazd uczestniczący w zdarzeniu objęty był ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym towarzystwie ubezpieczeniowym.

Zgodnie z art. 805 § 1 k.c., przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej pozwany ubezpieczyciel przejmuje na siebie odpowiedzialność za szkody wyrządzone osobom trzecim przez kierującego pojazdem zobowiązując się, w zamian za zapłatę przez ubezpieczonego umówionej składki, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku (art. 822 § 1 k.c.). Zawarcie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej nakłada zatem na ubezpieczyciela obowiązek naprawienia szkody w razie nastąpienia określonego w umowie wypadku. Przesłanką powstania obowiązku świadczenia przez ubezpieczyciela z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej jest stan odpowiedzialności cywilnej ubezpieczającego (ubezpieczonego) za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej. Podstawa odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń i jej zakres wyznaczone są więc istnieniem i rozmiarem zobowiązania ciężącego na ubezpieczonym samoistnym posiadaczu wskazanego pojazdu mechanicznego.

Odpowiedzialność pozwanego wynika z ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. 2013, poz. 392).

Zgodnie z art. 34 ust. 1 wskazanej ustawy z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Stosownie do art. 35 ustawy ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu.

Sprawca wypadku ponosi odpowiedzialność za skutki tego wypadku na podstawie art. 436 k.c. w związku z art. 435 k.c., a w granicach odpowiedzialności sprawcy szkody za szkodę odpowiada pozwany Zakład (...).

Zgodnie z art. 436 § 1 kc w zw. z art. 435 § 1 kc samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch tegoż środka (zasada ryzyka), chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. W przedmiotowej sprawie zaszła jedna z okoliczności egzoneracyjnych wskazanych w art. 435 § 1 kc - wyłączna wina poszkodowanego P. Z..

Użyty w art. 435 § 1 kc zwrot "wyłącznie z winy poszkodowanego", należy odnosić do przyczyny, gdyż konstrukcja przepisu została oparta na przeciwstawieniu przyczyn powstania szkody w płaszczyźnie przyczynowości, a nie winy. Należy zauważyć, iż ocena winy poszkodowanego jako okoliczności egzoneracyjnej jest dokonywana w kategoriach adekwatnego związku przyczynowego, a więc przewidziana w tym przepisie wyłączna wina w spowodowaniu szkody występuje jedynie wtedy, gdy zawinione zachowanie poszkodowanego było jedyną jej przyczyną, zatem tylko wyłączny związek między tym zawinionym zachowaniem, a szkodą zwalnia od odpowiedzialności (wyrok SN z dnia 24 września 2009 r. IV CSK 207/09, LEX 533046). Podkreślić zatem należy, iż przewidziana w art. 435 § 1 kc, występuje tylko wtedy, gdy zawinione działanie poszkodowanego było jedyną przyczyną wypadku. W takiej sytuacji ruch pojazdu uważany jest z punktu widzenia przyczynowego za przypadkową okoliczność, niestanowiącą przyczyny szkody. Tylko taki wyłączny związek między tym zawinionym postępowaniem a szkodą zwalnia od odpowiedzialności posiadacza mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody (art. 436 § 1 kc). (wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2005 roku, II CK 572/04 LEX nr 151656).

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala mieć wątpliwości co do tego, że wyłączną przyczyną wypadku było zachowanie zmarłego P. Z.. Nie można też mieć wątpliwości co do tego, że po stronie kierującego uczestnika nie wystąpiła jakakolwiek przyczyna przedmiotowego wypadku, która nie byłaby przez zachowanie poszkodowanego zaabsorbowana. Poszkodowany w momencie zdarzenia był osobą nietrzeźwą, a stężenie alkoholu wskazywało na postać ciężkiego zatrucia alkoholem, nadto jak wskazał biegły medycyny sądowej, przy takich stężeniach obserwuje się już zatrucia śmiertelne. P. Z. bezwładnie leżał na drodze, po której jechał A. K. – kierujący B.. Niewykluczone, że P. Z. znajdował się w śpiączce. W tym stanie nie miał on żadnej możliwości obronnego zareagowania na nadjeżdżający samochód. Gdyby nie fakt pobytu nietrzeźwego P. Z. w pozycji leżącej na drodze, do wypadku by nie doszło. Biegły z zakresu ruchu drogowego i wypadków jednoznacznie wykazał, że kierujący pojazdem A. K. nie naruszył zasad ruchu drogowego, jechał ze znacznie niższą prędkością niż dopuszczalna na tym odcinku drogi, posiadał prawidłowe oświetlenie samochodu oraz nie zachodziły okoliczności, które wymagałyby od kierującego zachowania szczególnej ostrożności na tym odcinku drogi. Nadto kierujący nie miał możliwości zauważenia ciała poszkodowanego. Wyłączną zatem przyczyną zdarzenia było obiektywnie nieprawidłowe zachowanie się poszkodowanego na drodze. Wina poszkodowanego w przedmiotowym wypadku była tak poważna, że według zasad nauki i doświadczenia życiowego tylko ona może być brana pod uwagę i absorbuje inne okoliczności niniejszej sprawy. Co się zaś tyczy długości drogi hamowania, jak i omięcia pieszego w odniesieniu do możliwości spostrzeżenia jego obecności na jezdni, to kierujący nie miał technicznych możliwości uniknięcia najechania na pieszego.

Podkreślenia wymaga również, że odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, wynikająca z art. 436 § 1 kc, nie jest odpowiedzialnością absolutną, dlatego nałożenie obowiązku naprawienia szkody na posiadacza pojazdu mechanicznego (ubezpieczyciela), po którego stronie nie wystąpiła żadna nieprawidłowość, naruszałoby społeczne poczucie sprawiedliwości. Nakazuje ono, aby każdy, kto tylko dysponuje odpowiednim rozeznaniami, ponosił konsekwencje własnego nieprawidłowego zachowania.

Wobec wystąpienia okoliczności egzoneracyjnej, Sąd odstąpił od szczegółowej analizy dochodzonych przez stronę powodową roszczeń, których oparcie znajduje się w art. 446 § 2, 3 i 4 k.c.

Powodowie przegrali proces w całości.

W oparciu o zasadę wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. orzeczono o kosztach procesu należnych pozwanemu od powódki w kwocie 10.817 zł, na które złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika strony pozwanej – 10.800 zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł. Natomiast wobec małoletniego powoda, Sąd zastosował zasadę wyrażoną w art. 102 k.p.c., zgodnie z którą w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Sąd miał na uwadze wiek małoletniego, to że nie miał wpływu na decyzję o wytoczeniu powództwa.

Gdy chodzi o powódkę, Sąd uznał że nie zaszyły szczególne okoliczności z art. 102 k.p.c. Zgodnie z brzmieniem powołanego przepisu, w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko

część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W odniesieniu do zasady słuszności zawartej w art. 102 k.p.c. określone zostały przesłanki, których zaistnienie warunkuje możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążania jej w ogóle tymi kosztami. Obejmują one wystąpienie w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych, które powodują, że zasądzenie kosztów na rzecz wygrywającego przeciwnika w całości, a nawet w części, byłoby sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Podkreślić przy tym należy, że wskazany przepis nie precyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając w tym zakresie, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi orzekającemu swobodę oceny (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2013 r., IV CZ 61/13). Zgodnie z poglądami doktryny i orzecznictwa jako okoliczności brane pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu wskazuje się na te związane z samym przebiegiem postępowania, jak przedawnienie roszczenia, charakter dochodzonego roszczenia, jego znaczenie dla strony, okoliczność, iż strona przegrywająca znajduje się w wyjątkowo trudnej sytuacji majątkowej, a wytaczając powództwo była subiektywnie przeświadczona o słuszności dochodzonego roszczenia, natomiast strona wygrywająca korzystała ze stałej obsługi prawnej i nie poniosła dodatkowych nakładów na prowadzenie procesu, ale także leżące poza procesem, dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2011 r., I CZ 13/11, wyrok Sądu Najwyższego z 17 listopada 1972 roku, I PR 423/72, uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2013 r., I CZ 183/12). Zakwalifikowanie konkretnego przypadku jako "szczególnie uzasadnionego" wymaga rozważenia całokształtu okoliczności sprawy łączących się z charakterem żądania poddanego pod osąd, przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego.

Dokonując oceny, Sąd wziął pod uwagę to że powódka korzystała z pomocy profesjonalnego pełnomocnika, któremu znane były okoliczności zdarzenia w oczywisty sposób wskazujące na wyłączną winę poszkodowanego. Ocena odpowiedzialności za zdarzenie drogowe, w sytuacji w której pieszy w stanie upojenia alkoholowego, (w moczu blisko 5‰) leży w mroku na środku nieoświetlonej drogi, nawet dla osoby nie będącej prawnikiem zdaje się być oczywista. Ponadto w dacie złożenia powództwa praktycznie na ukończeniu były postępowanie przygotowawcze, w którym jednoznaczna opinia biegłego wskazywała na to, że zachowanie P. Z. było wyłączną przyczyną wypadku, zaś kierujący nie miał możliwości uniknięcia najechania na przeszkodę znajdującą się na jezdni. Wobec ustalenia braku znamion odpowiedzialności kierującego pojazdem postępowanie umorzono, a decyzja w tym przedmiocie była prawomocna od czerwca 2017 roku. Ocena zasadności zgłaszanego powództwa zarówno pod kątem istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy śmiercią poszkodowanego, a szkodą za którą odpowiada pozwany, jak i odpowiedzialności za szkodę na skutek ruch pojazdów mechanicznych, profesjonaliscie nie powinna nastęrczać trudności. Kwestie te są szeroko komentowane w orzecznictwie i piśmiennictwie. Dlatego profesjonalista winien pouczyć stronę którą reprezentuje o możliwym wyniku procesu, szansach jego powodzenia, konieczności zwrotu kosztów przeciwnikowi. Skoro taka ocena nie nastąpiła, sąd nie znalazł podstaw do zaniechania obciążenia powódki kosztami należnymi pozwanemu.